

KLIMAATVERANDERING: ACTUEEL EN ACUUT THEMA

Door Jolanda de Groot

Financial Investigator legde Jeremy Grantham, co-founder van GMO en Lucas White, portefeuillemanager van de nieuwe klimaatstrategie van GMO, een aantal vragen voor over klimaatverandering.

WAT IS UW VISIE OP KLIMAATVERANDERING? ZIJN DE PROBLEMEN INDERDAAD ZO ERNSTIG ALS VEEL EXPERTS BEWEREN, OF WORDEN ZE OVERDREVEN?

‘Klimaatexperts hebben de ernst van klimaatverandering de afgelopen twee of drie decennia juist voortdurend onderschat. Naarmate de CO₂-concentratie in de atmosfeer steeds sneller toenam, stegen ook de lucht- en zeewatertemperaturen in een steeds hoger tempo. Gletsjers zijn in een alarmerend tempo gesmolten, met een verdere zeespiegelstijging tot gevolg. Overstromingen, periodes van extreme droogte, bosbranden en andere natuurrampen zijn in zowel frequentie als ernst toegenomen. Wij zijn ervan overtuigd dat de problemen en risico’s die samenhangen met klimaatverandering, veel ernstiger zijn dan de meeste beleggers of ondernemers zich realiseren. Recente wetenschappelijke studies onderschrijven dat standpunt.

De wetenschappelijke gemeenschap heeft tot voor kort een consistent patroon laten zien van conservatieve voorspellingen over het tempo van klimaatverandering. Steeds wanneer een nieuwe studie verschijnt, blijkt dat eerdere studies de snelheid hebben onderschat waarmee klimaatverandering optreedt. Als er ooit een reden was om niet conservatief te zijn, dan is het nu. Als we nu geen actie ondernemen om klimaatverandering tegen te gaan, zijn de gevolgen ernstiger dan we ons kunnen voorstellen. En de kosten van een radicale omslag naar een fossielvrije economie vallen in het niet bij de schade die ontstaat als we géén actie ondernemen.’

WAT ZIJN DE GEVOLGEN VAN EEN TEMPERAATUURSTIJGING VAN MEER DAN 2 GRADEN VOOR ONZE PLANEET EN VOOR DE MENSEN?

‘Wanneer de temperatuur op aarde stijgt, raakt dat de systemen die het meest kritisch zijn voor het behoud van het menselijk leven: de voedsel- en watervoorziening. In eerste instantie lijken stijgende temperaturen goed voor de landbouwproductiviteit, onder meer door minder

vorstschade aan gewassen en een langere groeiperiode. Maar boven een bepaald punt werken hogere temperaturen verwoestend op landbouw. Extreem warme dagen, droogtes, hevige wolkbreuken (die de bodemerrosie versnellen) en overstromingen schaden gezamenlijk de voedselproductie. Een recente wetenschappelijke studie concludeerde dat wanneer de temperatuur blijft stijgen, de landbouwproductiviteit in 2050 zou kunnen dalen tot het niveau van vóór 1980. Met zo’n voorspelling is het zeer de vraag hoe we de 9 tot 10 miljard mensen, die tegen die tijd de aarde bevolken, nog kunnen voeden.

Klimaatverandering zet ook de watervoorziening onder druk. Zoals gezegd zullen droogtes en overstromingen vaker voorkomen en ernstiger zijn. Om veranderende neerslagpatronen goed te kunnen verwerken en overstromingen (en droogtes) tegen te gaan, zal nieuwe infrastructuur nodig zijn. Drinkwater wordt schaarser en daarmee duurder. Dat dwingt mogelijk wereldwijd tot een aanpassing van de waterprijs.

Gletsjers en ijskappen blijven smelten. Recente schattingen van de zeespiegelstijging die daarvan het gevolg is, lopen uiteen van een dikke halve meter tot bijna 3,5 meter rond het jaar 2100, een vooruitzicht waarvan Nederlanders wellicht klamme handen krijgen. Zo’n sterke stijging van de zeespiegel leidt onherroepelijk tot overstromingen van kustgebieden, waardoor veel grote wereldsteden en belangrijke landbouwgebieden in rivierdelta’s worden bedreigd. Daarbovenop krijgen we te maken met meer orkanen, bosbranden en andere extreme omstandigheden.’

HOE KOMT HET DAT VEEL INSTITUTIONELE BELEGGERS KLIMAATVERANDERING (NOG) NIET ZIEN ALS DE GROOTSTE UITDAGING VAN DIT MOMENT?

‘In Nederland loopt een aantal grote institutionele beleggers wereldwijd voorop in het adresseren van klimaatverandering in het beleggingsbeleid. Maar dat is nog lang niet overal het geval. Tot voor kort leek het er nog op dat klimaatverandering een probleem was dat zich vooral in de komende decennia zou manifesteren. Beleggers zijn over het algemeen kortzichtig, en richten

zich met name op de financiële resultaten van het volgende kwartaal. Maar nu klimaatverandering én de inspanningen om klimaatverandering tegen te gaan zich in een stroomversnelling bevinden, zal het thema voor steeds meer beleggers actueel en acuut worden.

Een andere factor, zeker in de Verenigde Staten, is dat de olie-, gas- en kolenindustrie een misleidende campagne financiert, die erop gericht is wetenschappelijk onderzoek op het gebied van klimaatverandering in twijfel te trekken. De verwarring die deze campagne zaait, zorgt voor vertraging – zowel op het gebied van de wetenschap zelf als op het gebied van het doorvertalen van wetenschappelijke klimaatinzichten naar implicaties voor beleggers.

Tot slot zijn mensen van nature veel beter in staat om de wereld waarin ze vandaag leven te begrijpen, dan na te denken over hoe de wereld er over pakweg 20 tot 30 jaar mogelijk uitziet. Toch zou het dwaas zijn onze kop in het zand te steken met als enig argument dat de toekomst ongewis is.'

HOE KUNNEN (INSTITUTIONELE) BELEGERS HET PROBLEEM VAN KLIMAATVERANDERING ADEQUAAT AANPAKKEN?

'Voor beleggers biedt klimaatverandering zowel risico's als kansen. Wat de risico's betreft, moeten beleggers denken aan bijvoorbeeld stranded assets in fossiele energiebedrijven en aan het risico op ontwrichtingen in de transport- en nutssector. Maar ook ondernemingen in andere energie-intensieve sectoren, zoals industrie, mijnbouw en landbouw lopen potentieel gevaar. Daarnaast loopt vastgoed in kustgebieden op termijn duidelijk een risico.

Wij onderzoeken naast de risico's ook de kansen die klimaatverandering beleggers te bieden heeft, wat onlangs heeft geleid tot een nieuwe aandelenstrategie. Bedrijven die helpen om klimaatverandering te verminderen, bieden belangrijke investeringsmogelijkheden. Het gaat daarbij onder meer om ondernemingen die zich bezighouden met wind- en zonne-energie, andere schone energie en batterijen en energieopslag. We kijken ook naar bedrijven die betrokken zijn bij het moderniseren van het elektriciteitsnet, bij energie-efficiënte oplossingen en naar producenten van elektrische voertuigen. Deze industrieën zullen de komende decennia snel groeien, als overal ter wereld steeds harder zal worden gewerkt aan het tegengaan van klimaatverandering.

Ook bedrijven die de wereld helpen zich aan te passen aan klimaatverandering, bieden kansen. Zo zijn bedrijven die zich richten op het verhogen van de landbouwproductiviteit van cruciaal belang om de wereld te kunnen blijven voeden. Ook ondernemingen die zich

Jeremy Grantham

richten op waterrecycling, -behandeling en -zuivering zullen van een toenemende vraag gaan profiteren.

Er zijn kansen, maar makkelijke beleggingsoplossingen zijn er niet. Zonne-energie bijvoorbeeld, is historisch gezien een onaantrekkelijke belegging geweest. Maar met een gedisciplineerde en waarderingsgedreven aanpak, kunnen beleggers profiteren van de kansen die klimaatverandering biedt.'

WELKE ONTWIKKELINGEN OP HET GEBIED VAN DE STRIJD TEGEN KLIMAATVERANDERING ZIJN HET MEEST VEELBELOVEND?

'De meest veelbelovende ontwikkeling in de strijd tegen klimaatverandering is het snel dalen van de kosten van zonne- en windenergie en energieopslag. De kosten van duurzame energie en energieopslag zijn de afgelopen jaren met 70 tot 85% gedaald - en ze zullen aanzienlijk verder dalen. Dat is cruciaal, omdat het moment dichterbij komt dat schone energie goedkoper zal zijn dan fossiele energie, zelfs zonder subsidies. Op die manier komt het dus vanzelf goed met onze energietransitie – maar we hebben geen tijd om daarop te wachten. Onze bestaande energie-infrastructuur moet snel worden vervangen. Tijdig overgaan naar een wereld van schone energie kost duizenden miljarden. De kosten van niets doen, zijn echter vele malen hoger.

Ten slotte biedt het klimaatverdrag van Parijs absoluut hoop. Nooit eerder committeerden vrijwel alle landen ter wereld zich aan harde klimaatmaatregelen. De Verenigde Staten proberen zich onder de nieuwe president misschien te ontworstelen aan hun verplichtingen, en sommige andere landen treuzelen bij ratificatie van het verdrag. Dat neemt niet weg dat er groeiende internationale consensus is over wereldwijd noodzakelijke actie om klimaatverandering te bestrijden. Dat is beslist een goede zaak.' «